PRIESKUM REALIZOVANÝCH PROJEKTOV ZAMERANÝCH NA DETI SO ŠPECIÁLNYMI VÝCHOVNO−VZDELÁVACÍMI POTREBAMI

SURVEY OF IMPLEMENTED PROJECTS AIMED AT CHILDREN FROM A SOCIALLY DISADVANTAGED ENVIRONMENT

Monika Miňová

Abstrakt

Autorka príspevku približuje problematiku inklúzie deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a zaoberá sa prieskumom rôznych inštitúcií, ktoré realizujú projekty zamerané pre tieto deti. V prieskumnej časti uvádza výsledky prieskumu realizovaného prostredníctvom metódy obsahovej analýzy.

Abstract

The author of the Post approaches the inclusion of children from the socially disadvantaged environment and deals with the survey of various institutions that implement projects targeting children from a socially disadvantaged environment. The exploratory section shows the results of the survey conducted through the method of content analysis.

Kľúčové slová: deti zo sociálne znevýhodneného prostredia, inklúzia, projekty

Keywords: children from a socially disadvantaged environment, inclusion, projects

Úvod

Problematika inkluzívnej edukácie, v podmienkach Slovenskej republiky, je už niekoľko rokov aktuálnou témou ako medzi špeciálnymi pedagógmi, tak aj v pomerne širokom okruhu odborníkov, ktorí sa tomuto problému venujú z pohľadu svojej vednej disciplíny. Zaujímalo nás, kto konkrétne sa tejto problematike výskumne a edukačne venuje.

1 Inklúzia a deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

V zahraničí je obrovský záujem o túto problematiku. Do pozornosti preto predkladáme závery z medzinárodnej vedeckej konferencie „*Výchovný aspekt inkluzívnej edukácie a jeho dimenzie",* ktorá sa uskutočnila v roku 2012 na Smolenickom zámku. Konferenciu organizovala Katedra pedagogických štúdií Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave v spolupráci s Univerzitou Ludwiga Maximiliána v Mníchove a Univerzitou Eötvösa Lóránda v Budapešti pod gesciou profesora Lechtu, ktorý sa s tímom odborníkov zo Slovenska a zahraničia venuje problematike inkluzívnej edukácie od roku 2006. Z jednotlivých referátov bolo zrejmé, že pedagógovia v praxi ako aj ďalší kompetentní odborníci na rozličných úrovniach a v rozličných krajinách sú konfrontovaní s rovnakými aplikačnými problémami, pričom ich riešenie je v jednotlivých krajinách viac menej odlišné. Na druhej strane sa pozornosť odborníkov postupne orientuje aj na iné než didaktické otázky inklúzie. Potvrdzujú to nasledovné závery:

1. Inkluzívna edukácia je založená na integrále koncipovanej starostlivosti o deti a mládež.

2. Dôležitá je práca s rodičmi, komunikácia o ich očakávaniach smerom k inklúzii.
3. Namiesto rozprávania o problémoch je dôležité hovoriť o tom, čo daný človek chce, potrebuje, cíti, čo je pre neho aktuálne.
4. Nepočujúce deti potrebujú špeciálnu pomoc pri sociálnej integrácii, podobne aj deti, ktorým hrozí nepochopenie zo strany okolia.
5. Inklúzia si vyžaduje zmenu „*Obrazu človeka*“, novú filozofiu výchovy, nové postoje spoločnosti a verejnosti, lebo „*Inklúzia začína pred dverami školy*“.
6. Škola musí byť otvorená k novým stratégiám a službám - pre inovácie a kooperáciu nielen s odborníkmi, ale najmä s rodičmi, podpornými organizáciami a ľuďmi z okolia, lebo je potrebné dosiahnuť aj zníženie bariér v prostredí školy.
7. Ako rizikové faktory inkluzívnej edukácie treba vnímať, ak škole chýba vízia inkluzívnej edukácie, ak má málo vedomostí o podmienkach pre jej zavedenie a formovanie, ak nie je dostatočná podpora v tíme školy pre zmeny, ak nie je plán postupu reálny a ak nie je dostatočné finančné zabezpečenie pre odborníkov, pomôcky, aktivity.
8. Je dôležité monitorovať proces formovania postojov učiteľov k inklúzii.
9. Včasná intervencia podporuje optimálny vývin dieťaťa a jeho zdravie a výrazne zvyšuje predpoklady dieťaťa v rámci integrácie a inklúzie.
10. Obsahy informácií potrebných pre inkluzívnu edukáciu je nutné zaradiť do pregraduálnej prípravy učiteľov a vychovávateľov.

Podľa Zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) za dieťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP) sa považuje § 2:

1. dieťaťom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami alebo žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami dieťa alebo žiak uvedený v písmenách k) až q), ktorý má zariadením výchovného poradenstva a prevencie diagnostikované špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, okrem detí umiestnených do špeciálnych výchovných zariadení na základe rozhodnutia súdu,
2. dieťaťom so zdravotným znevýhodnením alebo žiakom so zdravotným znevýhodnením dieťa so zdravotným postihnutím alebo žiak so zdravotným postihnutím, dieťa choré alebo zdravotne oslabené alebo žiak chorý alebo zdravotne oslabený, dieťa s vývinovými poruchami alebo žiak s vývinovými poruchami, dieťa s poruchou správania alebo žiak s poruchou správania,
3. dieťaťom so zdravotným postihnutím alebo žiakom so zdravotným postihnutím dieťa alebo žiak s mentálnym postihnutím, sluchovým postihnutím, zrakovým postihnutím, telesným postihnutím, s narušenou komunikačnou schopnosťou, s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami alebo s viacnásobným postihnutím,
4. dieťaťom chorým alebo zdravotne oslabeným alebo žiakom chorým alebo zdravotne oslabeným dieťa alebo žiak s ochorením, ktoré je dlhodobého charakteru, a dieťa alebo žiak vzdelávajúci sa v školách pri zdravotníckych zariadeniach,
5. dieťaťom s vývinovými poruchami alebo žiakom s vývinovými poruchami dieťa alebo žiak s poruchou aktivity a pozornosti; dieťa alebo žiak s vývinovou poruchou učenia,
6. dieťaťom s poruchou správania alebo žiakom s poruchou správania dieťa alebo žiak s narušením funkcií v oblasti emocionálnej alebo sociálnej okrem dieťaťa alebo žiaka uvedeného v písmene,
7. dieťaťom zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo žiakom zo sociálne znevýhodneného prostredia dieťa alebo žiak žijúci v prostredí, ktoré vzhľadom na sociálne, rodinné, ekonomické a kultúrne podmienky nedostatočne podnecuje rozvoj mentálnych, vôľových, emocionálnych vlastností dieťaťa alebo žiaka, nepodporuje jeho socializáciu a neposkytuje mu dostatok primeraných podnetov pre rozvoj jeho osobnosti,
8. dieťaťom s nadaním alebo žiakom s nadaním dieťa alebo žiak, ktorý má nadpriemerné schopnosti v intelektovej oblasti, v oblasti umenia alebo športu alebo v týchto oblastiach

dosahuje v porovnaní s rovesníkmi mimoriadne výkony a prostredníctvom výchovy a vzdelávania sa jeho nadanie cielene rozvíja.

Dieťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami môže byť podľa tohto zákona:

- individuálne začlenené (školská integrácia),
- v triede pre žiakov so ŠVVP,
- v špeciálnej základnej škole.

Preto by sme sa mali navzájom akceptovať, prijať každé dieťa také, aké je. Znamená to, že chudobný človek je taký istý člen spoločnosti ako bohatý a preto potrebuje také isté možnosti tak vo vzdelávaní, ako aj pri dosahovaní jeho vlastných cieľov. Všetci máme nejaké prednosti a môžeme spolu vytvoriť aj lepšie pracovné prostredie. Každý má právo dostať také vzdelanie, aké chce a potrebuje. Niekto potrebuje viac podpory ako ostatní, ale práva každého človeka musia byť rovnako dodržané. Inkluzívnym vzdelávaním by malo dôjsť k prelomeniu bariér, k zmene myslenia všetkých ľudí.

Na Slovensku sa problematike inkluzívneho vzdelávania venujú viacerí autori Zelina, Gábor, Klein, Šilonová, Porubský, Lechta, atď. Horňák (2010) uvádza, že: „ *Myšlienka inkluzívneho vzdelávania je nevyhnutným, ale do istej miery aj módnym trendom v pedagogike, podobne ako to bolo po roku 1989 s integratívnym vzdelávaním. Prílišná horlivosť a zároveň nepripravenosť na integráciu žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami spôsobila mnohokrát opačný efekt. Preto by sme sa mali poučiť a v otázkach inkluzívnej pedagogiky postupovať pomaly a uvážene."* Súhlasíme aj s návrhmi v oblasti inkluzívneho vzdelávania sociálne znevýhodnených žiakov (uvádzame výberovo):

- povinná trojročná predškolská výchova pre všetky deti.
- intenzívnejšie zohľadňovať osobitosti žiakov pochádzajúcich z marginalizovaných rómskych komunít.
- zavedenie celodenného výchovného systému na základných školách.
- špecifická príprava učiteľov a asistentov učiteľa vyučujúcich a vychovávajúcich rómskych žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.
- vypracovanie konkrétnych modelov školskej inklúzie pre rôzne cieľové skupiny.

V tejto súvislosti je potrebné poznamenať, že v inkluzívnej škole v oblasti formálneho vzdelávania nie je miesto pre etnicitu jej detí a žiakov. Tá nie je dôležitá ani podstatná, či už ide o dieťa (žiaka) slovenského, rómskeho alebo žiaka inej národnosti. Dôraz je kladený na rozvoj osobnosti každého dieťaťa bez rozdielu na jeho etnickú, náboženskú príslušnosť, či sociálne postavenie. Etnicita (aj rómska) má priestor v oblasti informálneho vzdelávania – v mimotriednych, mimoškolských a vo voľnočasových aktivitách v školských kluboch detí, v centrách voľného času, v základných umeleckých školách a v ďalších kultúrnych a spoločenských (doplnkových) zariadeniach.

V súčasnosti sa model inkluzívneho vzdelávania na Slovensku len tvorí, žiaduce systémové zmeny sú dlhodobým procesom, ale čas pre tých, ktorým by inkluzívny model vzdelávania mohol pomôcť, je limitovaný časom ich vzdelávania, resp. povinnej školskej dochádzky a zaradením do určitého typu školy. Aj dnes existujú školy, realizujúce inkluzívny prístup v praxi, sú však ojedinelé, niektoré školy a materské školy, využívajúce inovačné programy a alternatívne metódy edukácie sú skôr výnimkou. Súčasná škola spravidla „funguje hierarchicky a mocensky a vytvára prostredie, do ktorého sa snaží vtesnať všetky deti na základe noriem, ktoré si sama škola (alebo štátny orgán) stanovili" (Kriglerová 2002). V tejto situácii existuje veľká skupina detí, ktoré sú reálne segregované, sú vylúčené z hlavného prúdu vzdelávania, pretože pochádzajú zo znevýhodňujúceho sociálneho prostredia, kde žijú v chudobe, bez stimulujúcich pomôcok, kníh, hračiek, z prostredia (oproti majorite) kultúrne a jazykovo odlišného, ktoré ich nedokáže pripraviť dostatočne na to, aby dosahovali požadované kritériá školskej spôsobilosti na vstup do prvého ročníka základnej školy.

„Inkluzívne vzdelávanie je jediná cesta, ako zabrániť zväčšovaniu priepasti vo vzdelanostnej úrovni medzi skupinami...pretože inak zostanú vždy isté skupiny, ktoré sú marginalizované alebo vylučované zo vzdelávacieho procesu. Treba ukázať, že inkluzívne prostredie je prospešné všetkým žiakom, ktorí sa na ňom zúčastňujú, nielen skupine, ktorá je na to „odkázaná“ (Petrasová – Porubský 2014).

Podľa Petrasovej – Porubského (2014) *„Zavádzanie inkluzívneho vzdelávania predstavuje riadený proces zmeny vzdelávacej sústavy“... pričom „cieľom je zlepšovať vzdelávacie príležitosti pre všetkých, vrátane mimoriadnej pozornosti marginalizovným, vylučovaným, postihnutým alebo inak znevýhodňovaným“*. Inkluzívny prístup v škole predpokladá, že učitelia prihliadajú a reagujú na rôznorodé potreby všetkých detí, poznajú a rešpektujú individuálne odlišnosti detí, bez ohľadu na rasu, etnický pôvod, kultúru, materinský jazyk, ekonomickú situáciu. Inklúzia tiež znamená, že učitelia venujú osobitnú pozornosť deťom, ktoré čelia ohrozeniu marginalizácie, exklúzie a hrozbe neukončeného základného vzdelania. V prostredí inkluzívnej školy by každé dieťa malo byť akceptované ako aktívny účastník výchovno-vzdelávacieho procesu, učiteľ by mal podporovať rozvoj dieťaťa ako komplexnej osobnosti, mal by ho viesť k porozumeniu, prijatiu a oceňovaniu rôznorodosti.

2 Prieskumná časť

Prieskumom sa podľa Gavoru (2010) myslí nižšia forma empirického skúmania, ktorého cieľom je získavať informácie. Cieľom prieskumu bolo zistiť, ktoré inštitúcie na Slovensku sa výskumne a lebo edukačne venujú problematike inklúzie. Tento cieľ sme dosahovali pomocou prieskumnej metódy kvantitatívna obsahová analýza, ktorá sa podľa Kerlingera (In: Gulová – Šíp a kol. 2013) používa k určeniu relatívnej prevahy alebo frekvencie komunikačných fenoménov, štýlov, tendencií. Kódovacou jednotkou môže byť slovo, veta, kategória či téma. Prieskumnú vzorku tvorili všetky pedagogické fakulty na Slovensku a všetky priamo riadené inštitúcie ministerstva školstva, pretože sme chceli analyzovať tie inštitúcie, ktoré sú dostupné odbornej aj laickej verejnosti. Analyzovali sme nižšie uvedené inštitúcie vo vzťahu k explicitnému výskytu verejne dostupných informácií o konkrétnych projektoch. Na základe analýzy dostupných inštitúcií sme vybrali tie, ktoré sa venovali výskumom, projektom a programom zameraných na inklúziu žiakov v materských, základných a stredných školách. Uvedieme štyri univerzity (PU v Prešove, TU v Trnave, UMB v Banskej Bystrici a UK v Bratislave) a potom priamo riadené inštitúcie Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu v Slovenskej republike (Metodicko-pedagogické centrum (MPC), Štátny pedagogický ústav (ŠPÚ), Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie (VUDPaP) a Nadácia otvorenej spoločnosti.

Tabuľka 1 Projekty na univerzitách v SR

Univerzita	**Schéma projektu**	**Názov projektu**
Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta	APVV-0851-12	Osobnostné a sociálne faktory školskej úspešnosti žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v podmienkach inklúzie
	APVV-0073-06	Dynamické testovanie latentných učebných kapacít detí zo sociálne

		znevýhodneného prostredia
	KEGA č. 024PU-4/2013	Interdisciplinárne koncipovanie a aplikovanie edukačných programov pre deti s problémovým správaním
	KEGA č. 040PU-4/2014	Procesy (re)konštrukcie prekonceptov u žiakov z marginalizovaných rómskych komunít ako prostriedok postojových zmien v oblasti školského diskurzu
Trnavská univerzita v Trnave, Pedagogická fakulta	KEGA č. 009TVU-4/2011	Inkluzívna edukácia ako viacdimenzionálny výchovný problém
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta	KEGA č. 046UMB-4/2018	Ako rozumieme inkluzívnej edukácii? Tvorba optimálneho výučbového modelu
	VEGA č. 1/0765/16	Kvalita vybraných komponentov školskej kultúry ako podmienka tvorby inkluzívneho školského prostredia
Univerzita Komenského v Bratislave, Pedagogická fakulta	KEGA č. 118UK-4/2011	Pedagogika postihnutých a znevýhodnených raného a predškolského veku - nový systémový prvok špeciálnej pedagogiky v rovine teoreticko-koncepčnej a v rovine aplikačnej (nové študijné programy pregraduálneho a celoživotného vzdelávania)

(Zdroj: vlastné spracovanie)

V tabuľke 1 uvádzame verejne dostupné informácie o realizovaných projektoch v daných univerzitách. Zamerali sme sa len na pedagogické fakulty. PF PU v Prešove získala projekty, ktoré sú zamerané na skúmanie danej problematiky na deti so ŠVVP a projekt KEGA PF Trnavskej univerzity a UMB v Banskej Bystrici sú zamerané všeobecne na inklúziu.UK v Bratislave riešila v projekte problematiku pedagogiku postihnutých a znevýhodnených v ranom a predškolskom veku.

Tabuľka 2 Projekty Nadácie otvorenej spoločnosti

Názov	**Anotácia**
Benefity inklúzie	Kvalitatívny výskum Benefity inklúzie vo vzdelávaní, ktorý si zadala Nadácia otvorenej

vo vzdelávaní	spoločnosti. Zameriava sa na otázky inklúzie a segregácie rómskych detí zo sociálne znevýhodnených a marginalizovaných komunít v základných školách, prináša komplexný obraz reality na miestnej úrovni a zachytáva pohľady rôznych zúčastnených strán na vzdelávacie možnosti rómskych žiakov na Slovensku.
Výskum o vplyvoch školského prostredia na tvorbu vzdelávacích ciest rómskych žiakov v segregovaných a integrovaných školách na Slovensku	Výskumný projekt Nadácie otvorenej spoločnosti. Zámerom štúdie je prezentácia pohľadu na vzdelanostnú trajektóriu rómskych žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia základných škôl, a to prostredníctvom porovnávania so vzdelanostnou trajektóriou nerómskych žiakov, ktorí navštevujú rovnakú školu.
Otvorené školy	Pilotný ročník programu Otvorené školy. Jeho cieľom je podporiť demokratické prostredie na školách a výchovu k občianstvu prostredníctvom rovesníckeho vzdelávania a práce žiackych školských rád. Súčasťou programu je aj kvalitatívny prieskum, ktorý bude na zapojených školách prebiehať počas celého školského roka. Výstupom z neho bude prípadová štúdia, ktorej cieľom bude podpora participácie na základných školách prostredníctvom rovesníckeho vzdelávania.

(Zdroj: vlastné spracovanie)

Nadácia otvorenej spoločnosti má vo svojich projektoch viacero cieľových zameraní, ktoré sú orientované najmä na inklúziu alebo segregáciu rómskych detí/žiakov. Výstupom každého projektu je správa, ktorá je pretavená do publikácie so zaujímavým spôsobom podania výsledkov výskumu.

Tabuľka 3 Projekty Metodicko-pedagogického centra

Obdobie	**Názov**
2016 – 2019	Škola otvorená všetkým
2014 – 2015	PRINED PRojekt INkluzívnej EDukácie
2012 – 2015	Inkluzívny model vzdelávania na predprimárnom stupni školskej sústavy
2011 – 2015	Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunít

(Zdroj: vlastné spracovanie)

Metodicko-pedagogické centrum je priamo riadená inštitúcia ministerstva školstva. V tabuľke 3 uvádzame posledné štyri národné projekty, ktoré MPC riešilo cez národné kancelárie, ktoré vznikli vďaka projektu. Jedine v najstaršom projekte neboli zapojené deti predškolského veku. Každý projekt mal aj prieskumný zámer, z ktorého vychádzali garanti pri tvorbe ďalších aktivít.

Tabuľka 4 Projekty Štátneho pedagogického ústavu

Rok	**Názov**

2015	Monitorovanie rozvoja výučby jazykov národnostných menšín
	Inovatívne vzdelávanie pre pedagogických zamestnancov základných škôl za účelom zvýšenia ich interkultúrnych kompetencií vo vzdelávacom procese rómskych žiakov financované z Finančného mechanizmu Európskeho hospodárskeho priestoru a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky
	Experimentálne overovanie vzdelávania sluchovo postihnutých žiakov so žiakmi s narušenou komunikačnou schopnosťou
	Determinanty rozvíjania výtvarného nadania u jednotlivcov so zdravotným postihnutím v inkluzívnom prostredí (projekt VEGA 1/0161/13)
2014	Inovatívne vzdelávanie pre pedagogických zamestnancov základných škôl za účelom zvýšenia ich interkultúrnych kompetencií vo vzdelávacom procese rómskych žiakov financovaný z Finančného mechanizmu Európskeho hospodárskeho priestoru a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky
	Experimentálne overovanie vzdelávania sluchovo postihnutých žiakov so žiakmi s narušenou komunikačnou schopnosťou
	Determinanty rozvíjania výtvarného nadania u jednotlivcov so zdravotným postihnutím v inkluzívnom prostredí (projekt VEGA 1/0161/13)
	Projekt špeciálneho a inkluzívneho vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením
	Projekt optimalizácie činnosti centier špeciálnopedagogického poradenstva
	Projekt implementácie augumentatívnej a alternatívnej komunikácie do vzdelávania žiakov s ťažko narušenou komunikačnou schopnosťou v špeciálnych základných školách
2013	Experimentálne overovanie vzdelávania sluchovo postihnutých žiakov so žiakmi s narušenou komunikačnou schopnosťou
	Determinanty rozvíjania výtvarného nadania u jednotlivcov so zdravotným postihnutím v inkluzívnom prostredí (projekt VEGA 1/0161/13)
	Projekt špeciálneho a inkluzívneho vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením
	Projekt optimalizácie činnosti centier špeciálnopedagogického poradenstva
	Projekt implementácie augumentatívnej a alternatívnej komunikácie do vzdelávania žiakov s ťažko narušenou komunikačnou schopnosťou v špeciálnych základných školách

(Zdroj: vlastné spracovanie)

Štátny pedagogický ústav je ďalšou priamo riadenou inštitúciou ministerstva školstva. Ako je zrejmé z tabuľky 4, niektoré projekty plynulo pokračujú v jednotlivých rokoch riešenia. Projekty sú rôznorodé a zamerané na postupné riešenie obsahu jednotlivých projektových zámerov.

Tabuľka 5 Projekty VÚDPaP

Rok	**Názov**
2018	Tvorba konceptu inkluzívneho vzdelávania v podmienkach slovenského školstva

2017	Diagnostika a rediagnostika detí zo SZP v podmienkach inkluzívneho vzdelávania.
2016	Možnosti interdisciplinárnej starostlivosti pri začleňovaní detí s vývinovými problémami do sociálneho prostredia
	Test školskej pripravenosti – skupinová administrácia
	Stratégie zvládania u nadaných žiakov
2015	Overovanie integrácie zdravotne znevýhodnených a intaktných detí v špeciálnom školskom zariadení
	Podporovanie bilingválnej komunikácie rodičov s deťmi zo SZP
2014	Overovanie integrácie zdravotne znevýhodnených a intaktných detí v špeciálnom školskom zariadení
	Rómski žiaci v škole, rodine a v spoločnosti
	Centrum pre rozvoj inkluzívneho vzdelávania detí zo sociálne znevýhodneného prostredia v regióne SVE
2013	Overovanie integrácie zdravotne znevýhodnených a intaktných detí v špeciálnom školskom zariadení
2011	Zlepšovanie podmienok edukácie rómskych žiakov

(Zdroj: vlastné spracovanie)

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie každý rok rieši niekoľko výskumných projektov. Každý z nich sa zaoberá inou cieľovou skupinou detí/žiakov a iným obsahom riešenia projektu. Paleta zamerania je široká, tak ako to vyplýva z podstaty danej inštitúcie.

Záver

V závere uvádzame súhrnné informácie verejne dostupných projektov zameraných na inklúziu a integráciu detí so ŠVVP. Tieto informácie sme získali webových sídiel jednotlivých organizácii alebo z PortalVs.sk.

Tabuľka 6 Súhrnná tabuľka

Inštitúcia	**Počet**
Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta	**4**
Trnavská univerzita v Trnave, Pedagogická fakulta	**1**
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta	**2**
Univerzita Komenského v Bratislave, Pedagogická fakulta	**1**
Nadácia otvorenej spoločnosti	**3**
Metodicko-pedagogické centrum	**4**
Štátny pedagogický ústav	**7**

VÚDPaP	**10**

(Zdroj: vlastné spracovanie)

Nebolo možné do príspevku zaradiť všetky projekty zaoberajúce sa danou problematikou, preto výsledky zistení nemôžeme zovšeobecňovať, len konštatovať, ktorá inštitúcia má vo svojim výskumných zámeroch problematiku integrácie a inklúzie detí so ŠVVP. Výsledky projektov sú zväčša publikované vo vedeckých monografiách a odborných publikáciách, ktoré ako projektové výstupy sú nepredajné. Najnovšie výsledky súčasných výskumných zistení je z tohto dôvodu náročné získať. Niektoré inštitúcie zverejňujú správy, publikácie na svojich webových sídlach a tak sú ľahšie dostupné. Pre komparáciu výsledkov realizovaných výskumov by bolo ideálne, ak by každá inštitúcia mala možnosť získať informácie o jednotlivých výsledkoch výskumných zistení z jednotlivých inštitúcií.

Zoznam bibliografických odkazov:

GAVORA, P. a kol. (2010). Elektronická učebnica pedagogického výskumu. [online]. Bratislava, Univerzita Komenského, 2010. [cit. 05.05.2017] Dostupné na internete: http://www.e-metodologia.fedu.uniba.sk/
GULOVÁ, L. a R. ŠÍP (2013). Výzkumné metody v pedagogické praxi. Praha: Grada.
HORŇÁK, L. (2010). Rómovia a inkluzívna pedagogika. In: Lechta, V. (ed.): Transdisci¬pli¬nár-ne aspekty inkluzívnej pedagogiky. Ročenka časopisu Efeta, vyd. EMITplus s. r. o., 2010, s. 207 – 215.
KRIGLEROVÁ, E. (2002). Postoje a ašpirácie Rómov vo vzťahu k vzdelávaniu. In: Vašečka, M. (ed.): Čačipen pal o Roma. Súhrnná správa o Rómoch na Slovensku. Bratislava, IVO.
PETRASOVÁ, A. – Š. PORUBSKÝ. (2014). Vzdelávacie cesty rómskych žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia. Správa z výskumu. Bratislava: Nadácia otvorenej spoločnosti – Open Society Foundation.
Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon)

Information about author:
PaedDr. Monika Miňová, PhD., Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta, Ul. 17. novembra 15, 080 01 Prešov, Slovenská republika. E-mail: monika.minova@unipo.sk